

# ADRAN 8: TROSEDDU AC YMDDYGIAD GWRTHGYMDEITHASOL

## 8.1 Cyflwyniad

## 8.2 Egwyddorion

## 8.3 Atgyfeiriadau Gorfodol

## 8.4 Canllawiau

- Gohebu ar Droseddu
- Effaith ar Ddioddefwyr
- Ail-greu
- Gohebu ar Ymchwiliadau'r Heddlu ac Ymchwiliadau Rheoleiddiol
- Gohebu o Lysoedd ac Ymdrin â Threialon
- Delio â Throseddwy'r a Chyflawnwyr Ymddygiad Gwrthgymdeithasol
- Taliadau
- Cyfweld Carcharorion
- Pedoffilyddion a Throseddwy'r Rhyw Eraill
- Nodi Pobl sy'n Ymwneud ag Ymddygiad Troseddol neu Wrthgymdeithasol
- Plant a Phobl Ifanc
- Delio â Thystion a Dioddefwyr Troseddu
- Ymchwiliadau i Droseddu ac Ymddygiad Gwrthgymdeithasol
- Deunydd o Ymchwiliadau y Rhoddwyd y Gorau iddynt sydd heb ei Ddefnyddio na'i Ddarlledu

## 8.1 CYFLWYNIAD

Mae'r BBC yn gohebu ar droseddu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol fel mater sydd er budd y cyhoedd. Pwrpas cynnwys y BBC yw rhoi'r ffeithiau yn eu cydestun i gynulleidfaoedd ac mae'n adlewyrchu hawl ein darlledwyr i ryddid mynegiant a hawl cynulleidfaoedd i gael gwybodaeth a syniadau<sup>1</sup>.

Bydd y BBC yn edrych ar natur troseddoldeb, ei achosion a'i ganlyniadau, a bydd hefyd yn adrodd ar yr asiantaethau sy'n ymladd yn erbyn trosedd.

Rhaid i ymchwiliadau i droseddau fod yn gymesur â lefel y drwgweithredu, a rhaid i wneuthurwyr cynnwys llynu wrth y safonau ymddygiad a nodir yn y Canllawiau Golygyddol.

---

<sup>1</sup> Yr adrannau o God Darlledu Ofcom sy'n ymwneud â hyn yw 3: Trosedd, Anhrefn, Casineb a Chamdriniaeth ac 8: Preifatrwydd

Gall allbwn y BBC gynnwys cyfraniadau gan bobl sydd wedi gweithredu mewn ffordd droseddol neu wrthgymdeithasol, neu sydd wedi dod i gysylltiad â nhw. Rhaid herio cyfranwyr, ac ni ddylid glamoreiddio, esgusodi nac annog ymddygiad troseddol neu wrthgymdeithasol. Rhaid cydbwyso budd y cyhoedd<sup>2</sup> mewn rhoi gwybod am drosedd â pharch at breifatrwydd ac urddas dioddefwyr a'u teuluoedd.

Mewn gwledydd o gwmpas y byd, mae gwahanol ddiffiniadau o drosedd. Er enghraifft, gall cyfweid â gwrthwynebwyr neu ymgyrchwyr gwleidyddol fod yn bwysig o ran darparu dealltwriaeth lawn o ddigwyddiadau.

Ni ddylai adrodd am drosedd ychwanegu'n ddiangen at ofn pobl o ddod yn ddioddefwyr trosedd os yw ystadegau'n awgrymu ei fod yn annhebygol iawn.

## 8.2 EGWYDDORION

8.2.1 Rhaid i wneuthurwyr cynnwys sicrhau nad yw deunydd sy'n debygol o annog neu gymell troseddu, neu o arwain at anhrefn, yn cael ei gynnwys yn allbwn y BBC. Fodd bynnag, ni fwriedir i hyn gyfyngu ar ryddid mynegiant na darlledu unrhyw gynnwys lle gellir dangos budd clir i'r cyhoedd. Bydd adegau pan fydd er budd y cyhoedd i gynnwys safbwyntiau a allai gael eu hystyried yn rhai pryfoclyd neu eithafol. Ar yr achlysuron hynny, rhaid darparu digon o wybodaeth am y cyd-destun a/neu ddigon o her i'r farn honno. Mae cyd-destun yn cynnwys pwrpas golygyddol yr allbwn.

8.2.2 Fel arfer, ni ddylid cynnwys iaith casineb, iaith sarhaus neu ddifriol neu driniaeth unigolion, grwpiau neu gymunedau ar sail, er enghraifft, hil, cred grefyddol neu gyfeiriadedd rhywiol mewn allbwn oni bai fod y cyd-destun yn cyfiawnhau hynny.

(Gweler 8.4.3)

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.33-5.4.35)

(Gweler y canllawiau: Iaith Hiliol)

---

<sup>2</sup> Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC – Gwybodaeth Hanfodol: 1.3 Budd y Cyhoedd

8.2.3 Ni ddylid cynnwys disgrifiadau manwl neu arddangosiadau o dechnegau troseddol a allai annog neu alluogi ymddygiad anghyfreithlon oni bai fod cyfiawnhad golygyddol dros hynny ac er budd y cyhoedd.

8.2.4 Rhaid cydbwysu budd y cyhoedd mewn rhoi gwybod am drosedd â pharch at breifatrwydd ac urddas dioddefwyr a'u teuluoedd.

8.2.5 Rhaid i ymchwiliadau i drosedd neu ymddygiad gwrthgymdeithasol, sy'n cynnwys twyll a/neu ymyrraeth, gael eu cyfiawnhau'n olygyddol, fod er budd y cyhoedd ac yn gymesur â'r drwgweithredu y maent yn ceisio ei ddatgelu.

## **8.3 ATGYFEIRIADAU GORFODOL – rhaid eu hatgyfeirio ymlaen llaw**

*Mae pob atgyfeiriad gorfodol yn rhan hanfodol o broses olygyddol a sicrhau cydymffurfiaeth y BBC a rhaid cadw atynt.*

### **Atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol**

8.3.1 Rhaid peidio â chynnwys deunydd yn allbwn y BBC sy'n debygol o annog neu ysgogi pobl i droseddu, neu o arwain at anhrefn. Rhaid atgyfeirio unrhyw gynnig i ddarlledu neu gyhoeddi cynnwys sy'n creu risg o ysgogi troseddu neu anhrefn at sylw'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 8.4.1)

8.3.2 Wrth ymchwilio i weithgarwch troseddol, mae'n bosibl y bydd gwneuthurwyr cynnwys am gofnodi trosedd penodol neu am gynllunio trosedd penodol. Lle gallai hynny godi cwestiynau ynghylch eu perthynas â'r troseddwr neu lle mae'n golygu bod yn dyst i weithgarwch troseddol, rhaid ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, ac i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler 8.4.4)

8.3.3 Rhaid i unrhyw gynnig i gyfweld neu gysylltu â throseddwr sy'n gweithredu yn y DU, neu y chwilir amdano yn y DU, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 8.4.14)

8.3.4 Rhaid i unrhyw gynnig i gyfweld neu gysylltu â charcharorion sydd wedi dianc neu eraill y mae heddlu'r DU yn chwilio amdanynt gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol ac i'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler 8.4.17)

8.3.5 Rhaid i unrhyw gynnig i dalu ffi neu i wneud taliad mewn nwyddau i droseddwr, cyn-droseddwr, eu teuluoedd neu eu cyd-droseddwr (yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol) am gyfweliadau neu gyfraniadau eraill sy'n ymwneud â'u troseddau, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 8.4.19)

8.3.6 Rhaid i unrhyw gynnig i fynd i mewn i garchar yn y DU i gynnal cyfweliad â charcharor heb ganiatâd awdurdodau'r carchar gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 8.4.21)

8.3.7 Rhaid i unrhyw gynnig i gyhoeddi neu ddarlledu enw neu lun pedoffilydd a gafwyd yn euog neu droseddwr rhyw arall, pan nad yw ei enw ar gael yn gyhoeddus gan yr heddlu, y llysoedd neu dribiwnlys arall, neu os yw ei euogfarn wedi darfod, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 8.4.26)

8.3.8 Dylai unrhyw gynnig i gyfweld pedoffilydd neu droseddwr rhyw arall a gafwyd yn euog o droseddau difrifol, sydd yn y carchar neu sydd wedi ei ryddhau o'r carchar, gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol fel arfer.

(Gweler 8.4.28)

8.3.9 Rhaid i unrhyw gynnig i ganiatáu anhysbysrwydd i rywun sy'n ceisio efadu cyfraith y DU, lle mae ymchwiliad yn mynd ymlaen, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 8.4.30)

8.3.10 Rhaid i unrhyw gynnig i gyfweld tyst neu dyst posibl am ei dystiolaeth unwaith y bydd achos troseddol yn mynd rhagddo, neu i'w dalu, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler 8.4.33–8.4.35)

8.3.11 Rhaid i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol gymeradwyo unrhyw gynnig i gyflogi neu dalu rhywun y mae'n hysbys bod ganddo gofnod troseddol neu gefndir mewn gweithgarwch anghyfreithlon i weithio ar un o ymchwiliadau'r BBC.

(Gweler 8.4.40)

8.3.12 Rhaid i unrhyw gynnig i hysbysu'r heddlu neu awdurdodau ymchwilio am unrhyw ddrwgweithredu a ganfuwyd yn ystod ymchwiliad, oni bai ei fod yn rhan o broses hawl i ymateb neu ar ôl cyhoeddi neu ddarlledu, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 8.4.42)

8.3.13 Wrth ystyried a ddylai deunydd o ymchwiliad y rhoddwyd y gorau iddo fod ar gael i'r heddlu neu unrhyw awdurdod priodol arall, rhaid i lunwyr cynnwys ymgynghori â'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 8.4.43)

8.3.14 Rhaid i unrhyw fwriad i ddarparu deunydd o ymchwiliad o unrhyw fath y rhoddwyd y gorau iddo i'r heddlu neu i unrhyw drydydd parti arall gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a Chyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler 8.4.43)

## **Atgyfeiriadau Eraill**

8.3.15 Rhaid i unrhyw gynnig, sydd er budd y cyhoedd, i recordio rhywun yn gwneud niwed i anifeiliaid, at ddibenion casglu tystiolaeth neu i ddangos camwedd neu ymddygiad anghyfreithlon, creulon, gwrthgymdeithasol neu ddadleuol, gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu.

(Gweler 8.4.6)

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.42)

8.3.16 Rhaid ystyried yn ofalus yn ystod camau cynnar ymchwiliadau troseddol neu reoleiddiol a oes cyfiawnhad dros enwi rhywun o dan amheuaeth sy'n destun ymchwiliad cyn bod cyhuddiadau – neu'r hyn sy'n cyfateb iddynt – yn cael eu gwneud. Os mai'r bwriad yw enwi unigolyn a amheuir yn yr amgylchiadau hyn, rhaid ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni a'r tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler 8.4.12)

8.3.17 Wrth ystyried a ddylid cyhoeddi gwybodaeth sy'n debygol o ddatgelu pwy yw plentyn neu berson ifanc sy'n destun gorchymyn sy'n ymwneud â'i ymddygiad, sydd ag euogfarn neu sy'n gysylltiedig ag achos llys, rhaid ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni a'r tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler 8.4.13 ac 8.4.31-8.4.32)

8.3.18 Rhaid i unrhyw gynnig i gyfweld neu gysylltu â throreddwr gweithredol, neu unigolyn y mae'r heddlu'n chwilio amdano, unrhyw le y tu allan i'r DU gael ei atgyfeirio i'r tîm Polisi Golygyddol. Mewn gwledydd o gwmpas y byd, mae gwahanol ddiffiniadau o drosedd ac ymddygiad troseddol. Mewn rhai gwledydd, er enghraifft, mae ymgyrchwyr a gwrthwynebwyr gwleidyddol yn cael eu diffinio'n droseddwyr, ond gall cyfweiliadau â nhw fod yn bwysig o ran cyfleu dealltwriaeth lawn o ddigwyddiadau. Yn gyffredinol, fodd bynnag, os cyflawnwyd trosedd dramor, dylai'r un egwyddorion fod yn berthnasol ag yn y DU.

(Gweler 8.4.17-8.4.18)

8.3.19 Rhaid i unrhyw gynnig i wneud taliadau, neu daliadau mewn nwyddau, i unrhyw un nad yw wedi cyflawni trosedd ond y mae ei ymddygiad yn amlwg yn wrthgymdeithasol, am gyfweiliadau neu gyfraniadau eraill am ei ymddygiad gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 8.4.20)

8.3.20 Rhaid i unrhyw gynnig i fynd i mewn i garchar mewn gwlad dramor er mwyn cyfweld carcharor gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol. Os caiff ei gymeradwyo, dylid fel arfer hysbysu'r swyddfa ryngwladol berthnasol, ac ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler 8.4.22)

8.3.21 Mae galwad fyw gan garcharor yn gofyn am gyfiawnhad golygyddol cryf ac ni ddylid ei darlledu heb ei hatgyfeirio at ffigwr golygyddol uwch, neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, at y golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler 8.4.23)

8.3.22 Rhaid i unrhyw gynnig i ofyn i garcharor wneud cyfraniad at ddibenion darlledu neu i ddarlledu cyfraniad nas gofynnwyd amdano gan garcharor gael ei

atgyfeirio at ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler 8.4.23)

8.3.23 Rhaid i unrhyw gynnig i gynnal ymchwiliad i drosedd neu ymddygiad gwrthgymdeithasol difrifol gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu. Rhaid ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler 8.4.38)

8.3.24 Rhaid i unrhyw gynnig i anfon rhywun i weithio fel cudd-weithredwr mewn ymchwiliad i drosedd neu ymddygiad gwrthgymdeithasol difrifol gael ei atgyfeirio i'r tîm Polisi Golygyddol ac i'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler 8.4.39)

8.3.25 Lle gallai ymchwiliadau i weithgarwch troseddol dresmasu ar breifatrwydd, gellir dod o hyd i'r atgyfeiriadau gorfodol perthnasol yn yr adran ar Breifatrwydd. Mae'r rhain yn ymwneud â'r canlynol:

- cysylltu â phobl neu grwpiau yr amheuir eu bod yn cyflawni trais eithafol at ddibenion gwleidyddol neu ideolegol, trais neu weithredoedd troseddol difrifol, neu gynnig cadw golwg gudd ar bobl neu grwpiau o'r fath, neu eu recordio
- unrhyw gynnig i anfon rhywun i weithio fel cudd-weithredwr
- ceisiadau am swyddi gan gudd-weithredwyr sy'n gweithio ar ymchwiliadau'r BBC.

(Gweler Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.20-7.4.21)

8.3.26 Dylid atgyfeirio penderfyniad i fynd ati i ail-greu neu ddramodi digwyddiadau yn y gorffennol sy'n ymwneud ag ymddygiad troseddol neu wrthgymdeithasol, pan fo gwrthwynebiadau rhesymol gan y rhai dan sylw, i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai fel arfer ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol.

(Gweler 8.4.7)

(Gweler Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.57)

## 8.4 CANLLAWIAU

### Gohebu ar Droseddu

#### Deunydd sy'n Debygol o Gymell neu Ysgogi Troseddu

**8.4.1 Rhaid peidio â chynnwys deunydd yn allbwn y BBC sy'n debygol o annog neu ysgogi pobl i droseddu, neu o arwain at anhrefn. Rhaid atgyfeirio unrhyw gynnig i ddarlledu neu gyhoeddi cynnwys sy'n creu risg o ysgogi troseddu neu anhrefn i sylw'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.**

Gall hyn olygu:

- cynnwys sydd, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, gyfystyr â galwad i weithredu'n droseddol neu anhrefn
- cynnwys sy'n hybu neu'n annog cymryd rhan mewn gweithredoedd terfysgol neu fathau eraill o weithgaredd troseddol neu anhrefn
- casineb ar lafar, sy'n debygol o annog gweithgarwch troseddol neu arwain at anhrefn.

Bydd adegau pan fydd er budd y cyhoedd<sup>3</sup> i gynnwys safbwyntiau a allai gael eu hystyried yn rhai pryfoclyd neu eithafol, yn enwedig mewn allbwn newyddion, materion cyfoes a ffeithiol arall. Wrth ystyried a yw allbwn o'r fath yn 'debygol' o gymell neu ysgogi troseddu neu anhrefn, mae'r ffactorau perthnasol yn cynnwys:

- a yw'r allbwn yn cynnwys galwadau uniongyrchol neu anuniongyrchol i weithredu
- a oes cyd-destun a/neu her ddigonol i'r safbwyntiau hynny
- pwrpas golygyddol yr allbwn

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.1)

- natur yr ymddygiad sy'n cael ei ysgogi a pha mor ddifrifol ydyw
- statws neu safle unrhyw un sy'n ymddangos yn yr allbwn
- a yw'r allbwn wedi'i amserlennu i'w ddarlledu cyn y trothwy neu pan fydd plant a phobl ifanc yn debygol o fod yn y gynulleidfa

---

<sup>3</sup> Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC – Gwybodaeth Hanfodol: 1.3 Budd y Cyhoedd

- a oes ystyriaethau pwysig o ran rhyddid barn sy'n cyfiawnhau'r darlledu.

8.4.2 Mewn achosion lle mae'r posibilrwydd o dor-cyfraith neu anufudd-dod sifil yn rhan o stori newyddion gyfredol neu ddadl ar bolisi cyhoeddus, rhaid i olygyddion ystyried eu cyfrifoldeb i adlewyrchu'r ddadl neu'r digwyddiadau'n llawn ac yn gywir a'u rhwymedigaeth i beidio â darlledu deunydd sy'n debygol o gymell neu ysgogi trosedd. Bydd y cyd-destun ac eglurhad yn hollbwysig.

Fel arfer ni fydd recordio a darlledu gweithgarwch troseddol yn gyfystyr â chymell neu ysgogi, oni bai ei fod yn datgelu manylion y gellir eu hefelychu. Fodd bynnag, dylid cymryd gofal i sicrhau na fydd gweithredoedd troseddol yn cael eu hesgusodi neu eu glamoreiddio.

Dylid herio galwadau uniongyrchol ar gynulleidfaoedd i gyflawni gweithredoedd troseddol, neu bryfocio i'r diben hwnnw.

Ni ddylai gweithgareddau anghyfreithlon, megis defnyddio cyffuriau, gael eu portreadu fel rhai di-broblem neu ddeniadol. Gall fod yn briodol adlewyrchu canlyniadau negyddol gweithgareddau o'r fath, ar ben y ffaith eu bod yn anghyfreithlon.

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.52-5.4.56)

## **Iaith casineb**

8.4.3 Ni ddylid defnyddio deunydd sy'n cynnwys iaith casineb yn yr allbwn oni bai fod y cyd-destun yn cyfiawnhau hynny. Gall darlledu iaith casineb fod yn drosedd os oes bwriad neu debygolrwydd y bydd yn ysgogi casineb sy'n gysylltiedig â hil, neu os yw'n debygol o ysgogi casineb sy'n ymwneud â chred grefyddol neu ddiffyg cred grefyddol, anabledd, cyfeiriadedd rhywiol neu hunaniaeth drawsryweddol.

Mae mwy o gyngor ar gael gan y tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni. Mae'n bosibl y bydd y sefyllfa'n wahanol yn yr Alban ac mae cyngor ar gael gan y Cyfarwyddwr Cyfreithiol, yr Alban.

(Gweler Adran 2 Didueddrwydd: 2.4.16 ac Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.43)

## **Bod yn Dyst i Weithgarwch Anghyfreithlon a'i Ddisgrifio**

**8.4.4 Wrth ymchwilio i weithgarwch troseddol, mae'n bosibl y bydd gwneuthurwyr cynnwys am gofnodi trosedd penodol neu gynllunio trosedd penodol. Lle gallai hynny godi cwestiynau ynghylch eu perthynas â'r troseddwr neu lle mae'n golygu bod yn dyst i weithgarwch troseddol, rhaid ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, ac i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.**

Dim ond os yw'n amlwg ei fod er budd y cyhoedd y rhoddir cymeradwyaeth i fod yn bresennol neu i gofnodi gweithgaredd anghyfreithlon<sup>4</sup>. Hyd yn oed wedyn, rhaid osgoi gwneud y canlynol:

- glamoreiddio neu esgusodi ymddygiad troseddol
- cymell neu ysgogi ymddygiad na fyddai wedi digwydd fel arall
- cyfarwyddo'r gweithgarwch mewn unrhyw ffordd.

Gellir erlyn unrhyw un sy'n cyfaddef i weithred anghyfreithlon neu sy'n cyflawni gweithred o'r fath. Gall yr heddlu ofyn am nodiadau ymchwil, dyddiaduron, negeseuon e-bost, negeseuon testun, negeseuon cyfryngau cymdeithasol ac unrhyw waith papur arall sy'n gysylltiedig â'r ymchwiliad, yn ogystal â brysluniau na chawsant eu darlledu, gan ddefnyddio gorchymyn llys. Mae'n bosibl hefyd y bydd yn rhaid datgelu'r deunydd hwn fel tystiolaeth i lys, tribiwnlys neu gwêst. Dylid sicrhau bod enwau unrhyw ffynonellau cyfrinachol yn cael eu diogelu, a'u bod yn cael eu rhannu â phobl sydd angen gwybod yn unig. Rhaid bod modd golygu unrhyw fanylion adnabod mewn nodiadau a allai ddod yn destun gorchymyn llys.

(Gweler Adran 6 Tegwch: 6.4.31-6.4.36 ac Adran 13 Defnyddio Cynnwys y BBC ar ôl ei Gyhoeddi neu ei Ddarlledu: 13.4.31-13.4.41)

8.4.5 Fel arfer, ni ddylai technegau troseddol gael eu dangos na'u disgrifio'n fanwl oherwydd y risg o'u hefelychu. Lle mae cyfiawnhad golygyddol dros ddangos y cynnwys hwn, dylid osgoi datgelu gwybodaeth a allai alluogi gweithgarwch anghyfreithlon, neu'r ffyrdd y gellir ei wneud yn fwy effeithiol.

**8.4.6 Rhaid i unrhyw gynnig, sydd er budd y cyhoedd, i recordio rhywun yn gwneud niwed i anifeiliaid, at ddibenion casglu tystiolaeth neu i ddangos camwedd neu ymddygiad anghyfreithlon, creulon, gwrthgymdeithasol neu**

---

<sup>4</sup> Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC – Gwybodaeth Hanfodol: 1.3 Budd y Cyhoedd

**ddadleuol, gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu.**

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.42)

## **Effaith ar Ddioddefwyr**

8.4.7 Gall cyfweld unigolion sy'n gyfrifol am droseddu neu ymddygiad gwrthgymdeithasol, neu ail-greu neu ddramateiddio digwyddiadau yn y gorffennol, achosi gofid i ddioddefwyr a'u perthnasau. Cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, dylid cysylltu â dioddefwyr sydd wedi goroesi, neu berthnasau agos yr ymadawedig, i roi gwybod iddynt am y cynnig. Os oes angen defnyddio canolwr, fel yr heddlu neu'r gwasanaethau cymdeithasol, mater i'r gwneuthurwyr cynnwys o hyd yw sicrhau bod y dioddefwyr neu berthnasau agos wedi cael gwybod a bod ganddynt y manylion angenrheidiol i gysylltu â'r BBC.

**Dylai penderfyniad i fwrw ymlaen ag unrhyw wrthwynebiadau rhesymol gan y rhai dan sylw gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch, neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai fel arfer ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol.**

**Ni roddir cymeradwyaeth fel arfer oni bai fod y budd i'r cyhoedd o'i ailddefnyddio yn bwysicach na'r gwrthwynebiad.**

(Gweler Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.57)

8.4.8 Gall adrodd y ffeithiau am droseddwyd gynnwys rhoi manylion am eu hamgylchiadau teuluol, ond dylai gwneuthurwyr cynnwys osgoi achosi gofid diangen i'r teuluoedd hyn. Ni ddylent awgrymu eu bod yn euog trwy gysylltiad, heb dystiolaeth.

8.4.9 Wrth adrodd ar droseddau hanesyddol, dylid ystyried y posibilrwydd y gallai rhai o'r unigolion dan sylw – troseddwyd, rhai dan amheuaeth, tystion, perthnasau neu ddioddefwyr – fod wedi newid eu henwau neu eu cyfeiriadau er mwyn ailsefydlu eu bywydau. Os felly, dylid ystyried yn ofalus iawn i ba raddau y cânt eu henwi neu y datgelir eu lleoliad newydd, yn ogystal â'r effaith debygol arnynt o adrodd am drosedd hanesyddol.

8.4.10 Dylid ystyried yr effaith y gallai rhoi gwybod am drosedd ei chael ar gynulleidfaoedd. Dylid cymryd gofal i beidio ag ychwanegu at ofnau pobl o ddod yn ddioddefwyr trosedd os yw hyn yn annhebygol iawn yn ystadegol.

(Gweler y canllawiau: Gohebu ar Ystadegau)

## Ail-greu

8.4.11 Gall allbwn gynnwys ail-greu troseddau y dylid ei wneud yn glir drwy labelu neu drwy ddefnyddio technegau cynhyrchu eraill. Ni ddylai gwneuthurwyr cynnwys newyddion gomisiynu ail-greu troseddau fel arfer, ac eithrio i'w defnyddio ar ddiwedd treial neu ar gyfer adrodd am achosion hanesyddol. Nid yw dychwelyd i leoliad trosedd a/neu gyfweld dioddefwr neu dyst gyfystyr ag ymarferiad ail-greu trosedd.

(Gweler Adran Cywirdeb: 3.4.30)

## Gohebu ar Ymchwiliadau'r Heddlu ac Ymchwiliadau Rheoleiddiol

8.4.12 Rhaid ystyried yn ofalus yn ystod camau cynnar ymchwiliadau troseddol neu reoleiddiol a oes cyfiawnhad dros enwi rhywun o dan amheuaeth sy'n destun ymchwiliad cyn bod cyhuddiadau – neu'r hyn sy'n cyfateb iddynt – yn cael eu gwneud. Os mai'r bwriad yw enwi unigolyn a amheuir yn yr amgylchiadau hyn, rhaid ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni a'r tîm Polisi Golygyddol.

## Gohebu o Lysoedd ac Ymdrin â Threialon

8.4.13 Gall cyfyngiadau adrodd sy'n berthnasol i achosion rhagarweiniol mewn llysoedd ynadon a Llysoedd y Goron fod yn wahanol ledled y DU. Yng Nghymru a Lloegr, fel arfer dim ond manylion sylfaenol y gellir eu gohebu. Dylid gofyn am gyngor ar wahân ar gyfer gohebu ar achosion rhagarweiniol yn yr Alban a Gogledd Iwerddon. Ar gyfer yr Alban, mae cyngor ar gael gan Gyfarwyddwr Cyfreithiol yr Alban; yng Ngogledd Iwerddon dylid gofyn am gyngor gan y tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

Yn yr Alban, gall yr holl achosion llys, yn ogystal ag achosion rhagarweiniol, fod yn wahanol i weddill y DU. Eto, mae cyngor ar gael gan Gyfarwyddwr Cyfreithiol yr Alban.

Mae cyfyngiadau adrodd yn berthnasol i achosion mewn Llysoedd leuenctid er mwyn diogelu hunaniaeth unrhyw un dan 18 oed. Rhaid peidio ag enwi unrhyw blentyn sy'n destun achos parhaus mewn achosion cyfraith teulu (sy'n cynnwys, er enghraifft, achosion gofal). Gall llysoedd wneud gorchmynion hefyd i gyfyngu ar yr hyn y gellir adrodd yn ei gylch mewn achosion penodol. Mae angen bod yn arbennig o ofalus i osgoi dweud pwy yw'r dioddefwyr mewn erlyniadau am gam-drin rhywiol o fewn y teulu.

**Wrth ystyried a ddylid cyhoeddi gwybodaeth sy'n debygol o ddatgelu pwy yw plentyn neu berson ifanc sy'n destun gorchymyn sy'n ymwneud â'i ymddygiad, sydd ag euogfarn neu sy'n gysylltiedig ag achos llys, rhaid ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni a'r tîm Polisi Golygyddol.**

(Gweler Adran 9 Plant a Phobl Ifanc fel Cyfranwyr: 9.4.22 ac Adran 18 Y Gyfraith: 18.4.3)

Rhaid i adroddiadau am achosion llys fod yn deg ac yn gywir. Gall annhegwch ddigwydd os bydd gwneuthurwyr cynnwys yn methu ag adrodd am yr erlyniad a'r amddiffyniad. Ar ôl dechrau gohebu ar achosion llys, rhaid rhoi gwybod am y dyfarniad. Os yw gwneuthurwyr cynnwys yn dymuno rhoi sylw i dreial yn fyw ar gyfryngau cymdeithasol, rhaid iddynt roi sylw cyson i achosion yr erlyniad a'r amddiffyniad neu ymdrin â'r dyfarniad yn unig. Mae cyngor ar gael gan y tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler Adran 18 Y Gyfraith: 18.4.3)

## **Delio â Throseddwyr a Chyflawnwyr Ymddygiad Gwrthgymdeithasol**

### **Cyfweliadau**

8.4.14 **Rhaid i unrhyw gynnis i gyfweld neu gysylltu â throseddwr sy'n gweithredu yn y DU, neu y chwilir amdano yn y DU, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.** Ni ddylid mynd ymlaen â chyfweliadau oni bai fod cyfiawnhad golygyddol drostynt, er enghraifft, i gael dealltwriaeth neu wybodaeth bwysig.

8.4.15 Wrth gyfweld troseddwy, rhaid cymryd gofal i leihau gymaint â phosibl ar y gofid y gall hyn ei achosi i ddioddefwyr y trosedd neu eu perthnasau.

(Gweler 8.4.7-8.4.9)

(Gweler Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.57)

8.4.16 Rhaid i gyfweiliadau â throseddwy gweithredol neu sydd wedi'u cael yn euog fod yn briodol heriol a rhaid peidio â glamoreiddio drwgweithredu, dathlu diystyru'r broses farnwrol na datgelu manylion a fyddai'n rhoi'r gallu i efelychu trosedd.

(Gweler 8.4.4-8.4.6)

8.4.17 Gall cysylltu â charcharorion sydd wedi dianc neu bobl y mae'r heddlu'n chwilio amdanynt fod yn drosedd. **Rhaid i unrhyw gynnig i gysylltu neu gyfweld â phobl o'r fath gael ei atgyfeirio at y Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.**

8.4.18 **Mewn gwledydd o gwmpas y byd, mae gwahanol ddiffiniadau o drosedd ac ymddygiad troseddol. Mewn rhai gwledydd, er enghraifft, mae ymgyrchwyr a gwrthwynebwyr gwleidyddol yn cael eu diffinio'n droseddwy, ond gall cyfweiliadau â nhw fod yn bwysig o ran cyfleu dealltwriaeth lawn o ddigwyddiadau. Yn gyffredinol, fodd bynnag, os cyflawnwyd trosedd dramor, dylai'r un egwyddorion fod yn berthnasol ag yn y DU. Rhaid i unrhyw gynnig i gyfweld neu gysylltu â throseddwr gweithredol, neu unigolyn y mae'r heddlu'n chwilio amdano, unrhyw le y tu allan i'r DU gael ei atgyfeirio i'r tîm Polisi Golygyddol.**

## Taliadau

8.4.19 Nid yw'r BBC fel arfer yn gwneud taliadau, yn addo gwneud taliadau, na thaliadau mewn nwyddau, boed yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol (fel drwy ganolwyr neu gyfryngwyr), i droseddwy, neu i gyn-droseddwy, sy'n siarad am eu troseddau. Yn gyffredinol, dylid cymhwyso'r un egwyddor at deuluoedd neu berthnasau i droseddwy neu gyn-droseddwy. Pwrpas hyn yw diogelu enw da'r BBC a hygrededd ffynonellau a'r bobl sy'n cael eu cyfweld, yn ogystal â pharchu teimladau dioddefwyr troseddau.

**Rhaid i unrhyw gynnig i dalu ffi i droseddwr, cyn-droseddwr, eu teuluoedd neu eu cyd-droseddwr (yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol) am gyfweliadau neu gyfraniadau eraill sy'n ymwneud â'u troseddau, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.** Ni ddylid talu ffi oni bai fod budd clir i'r cyhoedd yn y cyfraniad<sup>5</sup> ac na fyddai modd ei gael fel arall.

Fodd bynnag, gall fod yn briodol gwneud ad-daliad am wariant neu enillion a gollwyd wrth wneud cyfraniad.

Nid yw'r canllawiau hyn wedi'u bwriadu i atal adsefydlu troseddwr, nac atal taliadau i bobl ag euogfarn droseddol nad yw eu cyfraniad yn ymwneud â'u trosedd.

8.4.20 Yn achos pobl nad ydynt wedi cyflawni trosedd ond bod eu hymddygiad yn amlwg yn wrthgymdeithasol, rhaid peidio â thalu ffi iddynt neu daliad mewn nwyddau fel arfer am gyfweliadau neu gyfraniadau eraill am eu hymddygiad.

**Rhaid i unrhyw gynnig i wneud taliadau o'r fath, yn cynnwys taliadau mewn nwyddau, gael ei atgyfeirio i'r tîm Polisi Golygyddol.**

## Cyfweld Carcharorion

8.4.21 Cyn ymweld â charchar yn y DU a chynnal cyfweliad â charcharor i'w ddarlledu, dylai gwneuthurwyr cynnwys ofyn am ganiatâd fel arfer gan awdurdodau carchardai'r DU. **Rhaid i unrhyw gynnig i fynd i mewn i garchar yn y DU er mwyn cyfweld carcharor heb ganiatâd gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.**

8.4.22 Cyn ymweld â charchar mewn gwlad dramor a chynnal cyfweliad â charcharor i'w ddarlledu, dylai gwneuthurwyr cynnwys ofyn am ganiatâd fel arfer gan awdurdodau'r carchardai.

**Rhaid i unrhyw gynnig i fynd i mewn i garchar mewn gwlad dramor er mwyn cyfweld carcharor gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol. Os caiff ei gymeradwyo, dylid fel arfer hysbysu'r swyddfa ryngwladol berthnasol, ac ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.**

8.4.23 Mae'n bosibl y bydd hawl gan garcharorion i ddefnyddio ffonau cyhoeddus a ffonau symudol, er y gall rheolau'r carchar gyfyngu ar y defnydd ohonynt.

**Rhaid i'r canlynol gael eu hatgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos**

---

<sup>5</sup> Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC – Gwybodaeth Hanfodol: 1.3 Budd y Cyhoedd

**cwmniau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol:**

- **mae galwadau byw gan garcharorion angen cyfiawnhad golygyddol cryf ac ni ddylid eu darlledu heb eu hatgyfeirio ymlaen llaw**
- **unrhyw gynnig i ofyn i garcharor wneud cyfraniad at ddibenion darlledu o'r carchar**
- **unrhyw gynnig i ddarlledu cyfraniad digymell gan garcharor na chafodd ei atgyfeirio cyn iddo gael ei recordio.**

8.4.24 Yn achos carcharorion a gafwyd yn euog o droseddau difrifol, yn enwedig troseddau treisgar, rhaid i wneuthurwyr cynnwys ystyried sut y gallant achosi cyn lleied â phosibl o ofid i'r dioddefwr neu i deulu'r dioddefwr.

(Gweler 8.4.7-8.4.9)

(Gweler Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.52-7.4.54)

## **Pedoffilyddion a Throseddwyr Rhyw Eraill**

8.4.25 Pan fydd pedoffilyddion a throseddwyr rhyw eraill wedi cael eu rhyddhau yn ôl i'r gymuned, efallai y bydd gan bobl leol deimladau penodol ynghylch hyn. Dim ond lle mae budd i'r cyhoedd<sup>6</sup> y dylai gwneuthurwyr cynnwys adrodd ar faterion o'r fath, ac osgoi'r canlyniadau posibl canlynol:

- ysgogi neu hwyluso gweithredu gan vigilantes
- camadnabod
- cymell y troseddwr i fynd o'r golwg fel nad yw'n cael ei oruchwylio a lle mae'n fwy tebygol o lawer o aildroseddu
- effaith negyddol ar y dioddefwyr a'u teuluoedd, neu ar deulu'r troseddwr
- tresmasu ar breifatrwydd y troseddwr heb gyfiawnhad.

8.4.26 Fel arfer, dim ond o dan rai amgylchiadau penodol y bydd y BBC yn ystyried darlledu enwau neu luniau o bedoffilyddion neu droseddwyr rhyw sydd wedi cwblhau eu dedfrydau ac wedi'u rhyddhau o'r carchar. Nid yw'r ffaith eu bod wedi'u cyhoeddi gan gyfryngau eraill yn gyfiawnhad digonol ar ei ben ei hun.

---

<sup>6</sup> Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC – Gwybodaeth Hanfodol: 1.3 Budd y Cyhoedd

**Rhaid i unrhyw gynnig i gyhoeddi neu ddarlledu enw neu lun pedoffilydd a gafwyd yn euog neu droseddwr rhyw arall, pan nad yw ei enw ar gael yn gyhoeddus gan yr heddlu, y llysoedd neu driwlynys arall, neu os yw ei euogfarn wedi darhod, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.**

8.4.27 Wrth ohebu ar bedoffilyddion a throseddwyd rhyw eraill neu wrth ddatgelu troseddwyd posibl, bydd yn rhesymol fel arfer enwi'r dref neu'r ddinas lle maent yn byw. Fodd bynnag, yn gyffredinol dylid osgoi gwybodaeth a allai ddatgelu eu hunion leoliad. Dylid ymgynghori â'r heddlu perthnasol os yw darlledwyd yn bwriadu datgelu lleoliad troseddwyd neu ddangos lluniau ohonynt. Mae hyn er mwyn galluogi'r heddlu i fynd i'r afael â materion posibl mewn perthynas â'r dioddefwr, teulu'r dioddefwr, y troseddwr a theulu'r troseddwr.

8.4.28 Rhaid cael cyfiawnhad golygyddol cryf dros gyfweld pedoffilyddion neu droseddwyd rhyw eraill. Dylid cymryd gofal i leihau gymaint â phosibl ar y gofid posibl y gallai cyfweiliad ei achosi i ddioddefwyr neu i deuluoedd dioddefwyr.

**Dylai unrhyw gynnig i gyfweld pedoffilydd neu droseddwr rhyw arall a gafwyd yn euog o droseddau difrifol, sydd yn y carchar neu sydd wedi ei ryddhau o'r carchar, gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol fel arfer.**

(Gweler 8.3.8)

## **Nodi Pobl sy'n Ymwneud ag Ymddygiad Troseddol neu Wrthgymdeithasol**

8.4.29 Pan fydd rhywun sy'n ymddwyn yn droseddol neu'n wrthgymdeithasol yn cael ei gynnwys yn allbwn y BBC, bydd y BBC fel arfer yn datgelu pwy ydyw. Er hynny, gellir cael amgylchiadau pan fydd yn dderbyniol celu hunaniaethau. Mae'r rhain yn cynnwys:

- rhesymau cyfreithiol, fel y posibilrwydd o ddirmyg llys neu ddifenwi
- diogelu ffynhonnell neu ffynonellau
- rhesymau diogelwch, yn y DU neu mewn gwledydd tramor
- sefyllfa lle byddai'r canlyniadau i gyhoeddi pwy ydyw yn anghymesur â'r drwgweithredu

- lle mae arferion gwrthgymdeithasol neu droseddol yn cael eu hamlygu ond bod yr unigolion dan sylw yn enghraifft o'r ymddygiad yn unig, er enghraifft wrth ffilmio'n gyfrinachol ar gyfer ymchwil defnyddwyr neu gymdeithasol
- lle mae arferion gwrthgymdeithasol neu droseddol yn cael eu hamlygu ond nad yw'r unigolion dan sylw yn ddigon beius nac yn gyfrifol am eu gweithredoedd
- lle mae arferion gwrthgymdeithasol neu droseddol gan blant a phobl ifanc yn cael eu datgelu
- lle mae'n amlwg bod y cyfraniad er budd y cyhoedd o ran y mewnwleidiad y mae'n ei roi a lle na ellid ei gael heb gelu hunaniaeth y cyfrannwr
- lle mae'r cynnwys yn cael ei aildddefnyddio a'r ffaith bod amser wedi mynd heibio yn golygu y byddai'n anghymesur ei enwi eto.

(Gweler Adran 6 Tegwch: 6.4.31-6.4.36; ac Adran 9 Plant a Phobl Ifanc fel Cyfrannwyr: 9.4.22)

(Gweler y canllawiau: Ailddefnyddio Cynnwys Ffeithiol sy'n Dangos Ymddygiad Anghyfreithlon neu Wrthgymdeithasol)

**8.4.30 Rhaid i unrhyw gynnydd i ganiatáu anhysbysrwydd i rywun sy'n ceisio efadu cyfraith y DU, lle mae ymchwiliad yn mynd ymlaen, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.**

## Plant a Phobl Ifanc

8.4.31 Bydd angen cyfiawnhad golygyddol cryf dros ddarlledu deunydd sy'n ymwneud â hunaniaeth unrhyw un o dan 18 oed sy'n gysylltiedig fel diffynnydd dichonol mewn achos llys cyn dechrau'r achos. Mae'n bosibl hefyd y bydd cyfyngiadau cyfreithiol wedi i'r achos ddechrau. Lle mae achos llys wedi dechrau, rhaid ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

8.4.32 Wrth ystyried a ddylid enwi pobl ifanc dan 18 oed sy'n gysylltiedig ag ymddygiad gwrthgymdeithasol neu droseddol, dylid cydbwysu canlyniadau eu henwi, datgelu eu hoedran, a difrifoldeb eu hymddygiad a'r budd i'r cyhoedd<sup>7</sup> o'u henwi a hawl y BBC i ryddid mynegiant. Fodd bynnag, ni ddylai pobl ifanc dan 18

<sup>7</sup> Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC – Gwybodaeth Hanfodol: 1.3 Budd y Cyhoedd

oed gael eu henwi fel arfer wrth ddangos ymddygiad o'r fath – dim ond er mwyn dangos enghraifft o arfer.

(Gweler Adran 9 Plant a Phobl Ifanc fel Cyfranwyr: 9.4.22)

**Wrth ystyried a ddylid cyhoeddi gwybodaeth sy'n debygol o ddatgelu pwy yw plentyn neu berson ifanc sy'n destun gorchymyn sy'n ymwneud â'i ymddygiad, sydd ag euogfarn neu sy'n gysylltiedig ag achos llys, rhaid ymgynghori â'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni a'r tîm Polisi Golygyddol.**

Gall y sefyllfa o ran adrodd am achosion llys fod yn wahanol yn yr Alban, ac mae cyngor ar gael gan Gyfarwyddwr Cyfreithiol yr Alban.

## **Delio â Thystion a Dioddefwyr Troseddu**

### **Cyfweliadau**

**8.4.33 Rhaid i unrhyw gynig i gyfweld tyst neu dyst posibl am ei dystiolaeth unwaith y bydd achos troseddol yn mynd rhagddo gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.**

Rhaid i gyfweliadau â thystion, yn y DU a thramor, beidio ag ymyrryd yn y broses gyfreithiol. Wrth gynnal cyfweliadau newyddion â phobl sydd wedi bod yn dyst i drosedd yn ddiweddar, dylai gwneuthurwyr cynnwys fod yn ymwybodol o'r posibilrwydd o ddirmyg llys os yw achos llys wedi dechrau neu ar fin dechrau. Drwy gyfweld tystion, gellid ystyried bod gwneuthurwyr cynnwys yn eu hyfforddi cyn iddynt ymddangos yn y llys. Mae risg y byddant yn rhoi gwybodaeth newydd i dystion, ac y gallai'r llys orchymyn i'r BBC drosglwyddo unrhyw ddeunydd y mae wedi'i gasglu. Mae tystion yn cynnwys diffynyddion a dioddefwyr.

Pan fydd achos yn mynd rhagddo, a hyd nes y ceir dyfarniad, dylid bod yn ofalus wrth gyfweld tystion er mwyn osgoi'r cyhuddiad y gallent fod wedi cael eu hyfforddi, neu yr ymyrrir â'u tystiolaeth.

### **Taliadau**

**8.4.34 Rhaid peidio â thalu neu addo talu am stori tystion, neu unrhyw un y mae'n rhesymol disgwyl iddo gael ei alw'n dyst yn ystod achos troseddol sydd wedi**

dechrau, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, er enghraifft, drwy drefnwyr neu ganolwyr. Ni ddylid gwneud nac awgrymu gwneud unrhyw daliad yn ddibynnol ar ganlyniad y treial. Dim ond am wariant gwirioneddol neu am enillion a gollwyd wrth raid wrth wneud cyfraniad y gellir rhoi ad-daliad.

8.4.35 Ni ddylai pobl y gellid disgwyl yn rhesymol iddynt fod yn dystion lle mae achos troseddol yn debygol ac yn rhagweladwy gael eu talu am eu stori oni bai fod budd amlwg i'r cyhoedd<sup>8</sup>, megis ymchwilio i drosedd neu ddrwgweithredu difrifol. Lle gwneir taliad o'r fath, bydd yn briodol datgelu'r taliad i'r amddiffyniad a'r erlyniad os bydd y person yn dyst mewn unrhyw dreial sy'n dilyn.

**Rhaid i unrhyw gynnig i dalu tyst neu dyst posibl pan fydd achos troseddol yn mynd rhagddo gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.**

## **Celu Hunaniaeth Tystion a Dioddefwyr Troseddu**

8.4.36 Gellir bod rhesymau cyfreithiol dros beidio â rhoi gwybod pwy yw pobl sy'n rhan o dreial. Os oes angen diogelu hunaniaeth dioddefwyr troseddau a thystion, mae anhysbysrwydd fel arfer yn golygu peidio â datgelu eu henwau nac eu cyfeiriadau, a pheidio â defnyddio llun neu glip sain nac unrhyw beth arall a allai ddatgelu pwy ydynt.

Dylid cymryd gofal i beidio â datgelu pwy yw unigolion yn anuniongyrchol drwy'r hyn a elwir yn 'effaith jig-so'. Bydd hyn yn digwydd pan fydd adroddiadau ar wahân, a allai fod mewn gwahanol gyfryngau, yn rhoi gwahanol fanylion am achos a fyddai, o'u rhoi at ei gilydd, yn gallu dangos hunaniaeth y person sy'n gysylltiedig. Bydd y perygl hwn ar ei fwyaf wrth ohebu ar droseddu rhywiol o fewn teulu. Er enghraifft, dylai gwneuthurwyr cynnwys gymryd gofal i beidio â chyfeirio at losgach lle byddai rhywun yn gallu cael ei enwi'n ddiodeffwr. Mewn achosion o'r fath, dylid galw llosgach yn 'drosedd rhywiol difrifol'.

(Gweler Adran 6 Tegwch: 6.4.31-6.4.36 ac Adran 18 Y Gyfraith: 18.4.2)

## **Plant a Phobl Ifanc sy'n Ddiodeffwyr neu'n Dystion i Droseddu**

---

<sup>8</sup> Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC – Gwybodaeth Hanfodol: 1.3 Budd y Cyhoedd

8.4.37 Dylid cymryd gofal wrth ddelio ag unrhyw un o dan 18 oed sy'n gysylltiedig fel tyst neu ddioddefwr, wrth ohebu ar ymchwiliad i drosedd honedig yn y DU. Dylid gwneud dyfarniadau ynghylch pa mor agored ydynt i niwed cyn datgelu eu henw, cyfeiriad, ysgol neu sefydliad addysgol arall, sut y cânt eu hadnabod ar gyfryngau cymdeithasol, yn y gweithle, neu unrhyw sain neu ddelwedd y gellir ei ddefnyddio i'w hadnabod.

(Gweler Adran 9 Plant a Phobl Ifanc fel Cyfranwyr: 9.4.22)

Os bydd achos troseddol yn dilyn, mae'n debygol y bydd cyfyngiadau cyfreithiol ar gyhoeddi gwybodaeth sy'n arwain at adnabod rhywun o dan 18 oed sy'n dyst neu'n ddioddefwr. Gellir cael rhagor o wybodaeth gan y tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni. Mae ystyriaethau cyfreithiol ar wahân yn yr Alban. Mae cyngor ar gael gan y Cyfarwyddwr Cyfreithiol, yr Alban.

## **Ymchwiliadau i Droseddu ac Ymddygiad Gwrthgymdeithasol**

8.4.38 Mae ymchwiliadau yn ffordd bwysig o ddatgelu materion sydd o fudd sylweddol i'r cyhoedd<sup>9</sup>, ond rhaid cael cyfiawnhad golygyddol drostynt.

**Rhaid i unrhyw gynnig i gynnal ymchwiliad i drosedd neu ymddygiad gwrthgymdeithasol difrifol gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu. Rhaid ymgynghori â'r tîm Polisi Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.**

8.4.39 **Rhaid i unrhyw gynnig i anfon rhywun i weithio fel cudd-weithredwr mewn ymchwiliad i droseddu neu ymddygiad gwrthgymdeithasol difrifol gael ei atgyfeirio i'r tîm Polisi Golygyddol ac i'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.**

Mae cyngor manwl am ymchwiliadau cudd, recordio cyfrinachol a phwyso a mesur ystyriaethau preifatrwydd a budd y cyhoedd ar gael yn yr adran ar Breifatrwydd.

(Gweler Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.17)

(Gweler y canllawiau: Ymchwiliadau)

---

<sup>9</sup> Gweler Adran 1 Safonau Golygyddol y BBC – Gwybodaeth Hanfodol: 1.3 Budd y Cyhoedd

**8.4.40 Rhaid i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol gymeradwyo unrhyw gynnig i gyflogi neu dalu rhywun y mae'n hysbys bod ganddo gofnod troseddol neu gefndir mewn gweithgarwch anghyfreithlon i weithio ar un o ymchwiliadau'r BBC.** Mae hyn yn cynnwys aelodau golygyddol o'r tîm cynhyrchu a chudd-weithredwyr.

(Gweler Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.19)

8.4.41 Ar gyfer unrhyw ymchwiliad, gall cyfranogiad y BBC barhau ymhell y tu hwnt i'r gwaith casglu cynnwys gwreiddiol. Mae'n bosibl y bydd yr heddlu neu'r awdurdodau erlyn yn dymuno cyfweild aelodau o dîm yr ymchwiliad, gan gynnwys cudd-weithredwyr, ynghylch dulliau a chanfyddiadau. Gellir galw aelodau o'r tîm i fod yn dystion dros yr erlyniad. Mae'n bwysig sicrhau bod y cyfiawnhad golygyddol a'r dulliau a ddefnyddiwyd yn ystod yr ymchwiliad yn gallu gwrthsefyll craffu.

Ar gyfer ceisiadau am ddeunydd y BBC mewn cysylltiad ag achosion cyfreithiol posibl, gan yr heddlu neu unrhyw awdurdod arall, gweler Adran 13.

(Gweler Adran 13 Defnyddio Cynnwys y BBC ar ôl ei Gyhoeddi neu ei Ddarlledu: 13.4.32 ac 13.4.41)

Ar gyfer pob cais allanol arall am gynnwys y BBC sydd wedi'i ddarlledu neu heb ei ddarlledu, gweler Adran 13.

(Gweler Adran 13 Defnyddio Cynnwys y BBC ar ôl ei Gyhoeddi neu ei Ddarlledu: 13.4.32-13.4.41)

8.4.42 Nid yw'r BBC fel arfer yn hysbysu'r heddlu nac awdurdodau ymchwilio am unrhyw ddrwgweithredu a ganfuwyd yn ystod ymchwiliad, oni bai ei fod yn rhan o broses hawl i ymateb neu ar ôl cyhoeddi neu ddarlledu. **Rhaid i unrhyw gynnig i wneud fel arall gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.**

## **Deunydd o Ymchwiliadau y Rhoddwyd y Gorau iddynt sydd heb ei Ddefnyddio na'i Ddarlledu**

8.4.43 Weithiau bydd amgylchiadau'n codi lle mae honiadau neu dystiolaeth o ymddygiad anghyfreithlon yn cael eu darganfod yn ystod ymchwiliad sydd ddim yn cael eu darlledu. Ni ddylid byth darparu mynediad at ddeunydd nas defnyddiwyd os yw'n cynnwys gwybodaeth a allai nodi ffynhonnell gyfrinachol.

**Fel arfer, dylai gwneuthurwyr cynnwys ystyried a ddylid trefnu i ddeunydd sy'n awgrymu ymddygiad anghyfreithiol fod ar gael i'r heddlu neu unrhyw awdurdod priodol arall, a rhaid holi'r tîm Polisi a Safonau Golygyddol.**

**Rhaid i unrhyw fwriad i ddarparu deunydd o unrhyw fath i'r heddlu neu i unrhyw drydydd parti arall mewn amgylchiadau o'r fath gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol ac i'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.**

(Gweler Adran 13 – Defnyddio Cynnwys y BBC ar ôl ei Gyhoeddi neu ei Ddarlledu:  
13.4.36-13.4.41)